

RAPPORT

Quickscan RWZI Aarle-Rixtel

In het kader van de Wet natuurbescherming

Klant: Waterschap Aa en Maas

Referentie: BJ2570-RHD-XX-XX-RP-X-0001

Status: Definitief/01

Datum: 26 april 2023

Projectgerelateerd

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Larixplein 1
5616 VB Eindhoven
Netherlands
Water & Maritime

+31 88 348 42 50 **T**
info@rhdhv.com **E**
royalhaskoningdhv.com **W**

Titel document: Quickscan RWZI Aarle-Rixtel

Sub titel: In het kader van de Wet natuurbescherming
Referentie: BJ2570-RHD-XX-XX-RP-X-0001
Uw kenmerk
Status: Concept/01
Datum: 26 april 2023
Projectnaam: Quickscan Aarle-Rixtel
Projectnummer: BJ2570
Auteur(s): Ruud Hendriks en Emmy Post

Opgesteld door: Ruud Hendriks en Emmy Post

Gecontroleerd door: Arend de Wilde

Datum: 27 maart 2023

Classificatie

Projectgerelateerd

Behoudens andersluidende afspraken met de Opdrachtgever, mag niets uit dit document worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt of worden gebruikt voor een ander doel dan waarvoor het document is vervaardigd. HaskoningDHV Nederland B.V. aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor dit document, anders dan jegens de Opdrachtgever.

Let op: dit document bevat mogelijk persoonsgegevens van medewerkers van HaskoningDHV Nederland B.V.. Voordat publicatie plaatsvindt (of anderszins openbaarmaking), dient dit document te worden geanonimiseerd of dient toestemming te worden verkregen om dit document met persoonsgegevens te publiceren. Dit hoeft niet als wet- of regelgeving anonimiseren niet toestaat.

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doelstelling en scope onderzoek	1
1.3	Leeswijzer	1
2	Juridisch- en Beleidskader	2
2.1	Wet natuurbescherming	2
2.2	Natuurnetwerk Brabant	3
3	Beschrijving plangebied en voorgenomen ingreep	4
3.1	Beschrijving plangebied en de directe omgeving	4
3.2	Voorgenomen ingreep	5
4	Toetsing wettelijk beschermde gebieden	6
4.1	Werkwijze onderzoek naar wettelijk beschermde gebieden	6
4.2	Ligging ten opzichte van Natura 2000-gebieden	6
4.3	Kenschets Natura 2000-gebied Strabrechtse Heide en Beuven	7
4.4	Storingsfactoren en effectenbeoordeling	7
4.5	Conclusie wettelijk beschermde gebieden	8
5	Toetsing wettelijk beschermde soorten	9
5.1	Werkwijze onderzoek naar beschermde soorten	9
5.2	Aanwezige of te verwachten wettelijk beschermde soorten	9
5.3	Voorzorgsmaatregelen en noodzaak vervolgstappen	17
5.4	Conclusie wettelijk beschermde soorten	19
6	Toetsing planologisch beschermde gebieden	21
6.1	Werkwijze onderzoek naar planologisch beschermde gebieden	21
6.2	Ligging plangebied ten opzichte van het Natuurnetwerk	21
6.3	Toetsing Omgevingsverordening Provincie Noord-Brabant - NNB	22
6.4	Conclusie toetsing planologisch beschermde gebieden	22
7	Conclusie en aanbevelingen	23
7.1	Gebiedsbescherming	23
7.2	Soortenbescherming	23
7.3	Natuurnetwerk Brabant	23

Literatuur

24

Bijlagen

Bijlage 1: Juridisch- en Beleidskader

- A1 Inleiding Wet natuurbescherming
 - A1.1 Natura 2000 (Wnb hoofdstuk 2)
 - A1.2 Beschermde soorten (Wnb hoofdstuk 3)
 - A1.3 Bescherming van houtopstanden (Wnb hoofdstuk 4)
- A2 Planologische gebiedsbescherming (NNN)
 - A2.1 “Nee, tenzij”
 - A2.2 Wezenlijke kenmerken en waarden

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Waterschap Aa en Maas heeft in het verleden bomen gekapt op het terrein van de rioolwaterzuiveringsinstallatie (hierna RWZI) van Aarle-Rixtel. Aangezien deze bomen beschermd waren onder de Wet natuurbescherming dienen op een andere locatie bomen geplant te worden om te voldoen aan de herplantplicht. Het waterschap is voornemens om bomen te planten op enkele percelen in de directe omgeving van de RWZI. Ruimtelijke plannen en/of ingrepen moeten getoetst worden aan vigerende natuurwet- en regelgeving. In Nederland worden de natuurwaarden via de Wet natuurbescherming (hierna Wnb) beschermd. Onder de Wnb is de bescherming geregeld van Natura 2000-gebieden, soorten die genoemd zijn in de vogelrichtlijn, de habitatrichtlijn alsook overige soorten opgenomen in de bijlagen van de Wnb en van houtopstanden. Naast de wettelijke bescherming worden natuurgebieden planologische beschermd via onder andere het Natuurnetwerk Brabant (hierna NNB). Royal HaskoningDHV (RHDHV) is gevraagd om de geplande ruimtelijke ontwikkeling te toetsen aan voorgenoemde natuurwet- en regelgeving.

1.2 Doelstelling en scope onderzoek

Dit rapport geeft een algemene indruk van het plangebied en de daar mogelijk voorkomende juridisch dan wel beleidsmatig beschermde natuurwaarden. Het doel van de natuurtoets betreft de toetsing van het voornemen aan de vigerende natuur- en regelgeving. Specifiek gaat het om de volgende onderdelen:

- Voortoets in het kader van Natura 2000,
- Quickscan Soortenbescherming,
- Beoordeling planologisch beschermde Natuurnetwerk Brabant (hierna NNB)

Voor het voornemen worden geen houtopstanden, waaronder bos, bomen of overige beplanting gekapt. Toetsing aan het hoofdstuk Houtopstanden van de Wnb is daarom niet noodzakelijk.

Uit de natuurtoets volgt of er in het kader van Natura 2000 een passende beoordeling nodig is, of er in het kader van soortenbescherming vervolgstappen zoals het uitvoeren van een aanvullend onderzoek en een ontheffingsaanvraag noodzakelijk zijn. Daarnaast geeft de natuurtoets duidelijkheid over of vervolgstappen ten aanzien van het planologisch beschermde NNB nodig zijn.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is het juridisch en beleidskader weergegeven waarin de wet- en regelgeving van de Wet natuurbescherming en het NNB beschreven wordt. Hoofdstuk 3 geeft een algemene beschrijving van het plangebied en beschrijft de voorgenomen ontwikkelingen. In hoofdstuk 4 is de voortoets in het kader van Natura 2000-gebieden beschreven. In hoofdstuk 5 is de quickscan ten aanzien van beschermde soorten opgenomen. Hoofdstuk 6 beschrijft effecten op het planologische beschermde NNB. Tot slot zijn in hoofdstuk 7 de conclusies samengevat en worden aanbevelingen gedaan.

2 Juridisch- en Beleidskader

In dit hoofdstuk wordt het juridische (Wet natuurbescherming) en het planologische kader beschreven (Natuurnetwerk Nederland). Voor een uitgebreidere toelichting wordt verwezen naar bijlage 1 van de rapportage.

2.1 Wet natuurbescherming

In Nederland is de bescherming van inheemse soorten planten en dieren geregeld in de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb). Deze wet bevat regels voor de bescherming van natuurgebieden, in het wild levende dier- en plantensoorten en houtopstanden in Nederland. Het uitgangspunt van de wet is de natuur te beschermen, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van biologische diversiteit zonder de lasten te verhogen. De provincies zijn over het algemeen het bevoegde gezag voor het al dan niet verlenen van vergunningen en ontheffingen in het kader van de Wnb. Bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid (zoals gaswinning en uitbreiding snelwegen), is het rijk in de vorm van de minister van LNV bevoegd gezag. Voor dit project is provincie Noord-Brabant bevoegd gezag. De Wet natuurbescherming kent naast de algemene zorgplicht (art 1.11) drie onderdelen welke relevant zijn voor dit project. De relevante onderdelen van de Wnb worden onderstaand toegelicht. Voor de volledige wettekst zie: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2020-01-01>.

Algemene zorgplicht: de Wet natuurbescherming schrijft voor dat nadelige gevolgen voor planten en dieren zoveel als redelijkerwijs mogelijk is voorkomen moet worden, ongeacht of deze beschermd zijn of niet.

In de volgende paragrafen worden de relevante wettelijke kaders behandeld.

2.1.1 Natura 2000-gebieden (hoofdstuk 2 Wnb)

Op grond van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn moeten Natura 2000-gebieden aangewezen worden om habitats en soorten van Europees belang te beschermen. Deze gebieden zijn geselecteerd op grond van het voorkomen van soorten en habitattypen die vanuit Europees oogpunt bescherming nodig hebben. In totaal zijn er ruim 160 Natura 200-gebieden aangewezen. Voor elk Natura 2000-gebied zijn instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd voor soorten en/of habitattypen. Per soort en/of habitatype is aangegeven of behoud van de huidige aantallen/arealen voldoende is of dat uitbreiding dan wel verbetering nodig is. Het is verboden om zonder vergunning een project te realiseren dat significante gevolgen kan hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van (de aangewezen habitattypen en -soorten van) een Natura 2000-gebied.

2.1.2 Soorten (hoofdstuk 3 Wnb)

De Wnb kent drie beschermingsregimes:

- *Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (paragraaf 3.1 van de Wnb)*
Dit zijn alle van nature in Nederland in het wild levende vogels (zoals bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn).
- *Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (paragraaf 3.2 van de Wnb)*
Dit zijn soorten die genoemd zijn in Bijlage IV bij de Habitatrichtlijn, Bijlage I of II bij het Verdrag van Bern en Bijlage II bij het Verdrag van Bonn.

- *Beschermingsregime andere soorten (paragraaf 3.3 van de Wnb)*

Dit zijn soorten die genoemd zijn in Bijlage A en B van de Wnb. Het gaat hier om de bescherming van zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten van nature voorkomend in Nederland.

Elk van deze beschermingsregimes kent zijn eigen verbodsbepalingen. Zo is het verboden om nesten van vogels te vernielen, of te beschadigen en is het verboden om soorten die vallen onder de Habitatrichtlijn te verstoren. De bepalingen in paragraaf 3.3 van de Wnb zien toe op de 'nationale' andere soorten die zijn genoemd in de bijlagen A en B bij de Wnb. Hiervoor geldt een kleiner aantal verbodsbepalingen. In beginsel moet met voorzorgsmaatregelen ervoor worden gezorgd dat de functionaliteit van het leefgebied niet wordt aangetast. Lukt dat niet en worden verbodsbepalingen overtreden, dan is een ontheffing nodig. Voor de 'andere soorten' van artikel 3.10 kunnen provincies en het ministerie van LNV een algemene vrijstelling van de ontheffingsplicht vaststellen middels een verordening. De lijst met vrijgestelde soorten kan daardoor per provincie verschillen.

2.2 Natuurnetwerk Brabant

Het ruimtelijk beleid voor het Natuurnetwerk Brabant (hierna NNB), is gericht op het behoud, herstel en de ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied en het effectief functioneren van de ecologische verbindingzones. De bescherming van deze waarden vindt plaats conform de Provinciale Omgevingsverordeningen door toepassing van een specifiek afwegingskader: het "nee, tenzij"-regime.

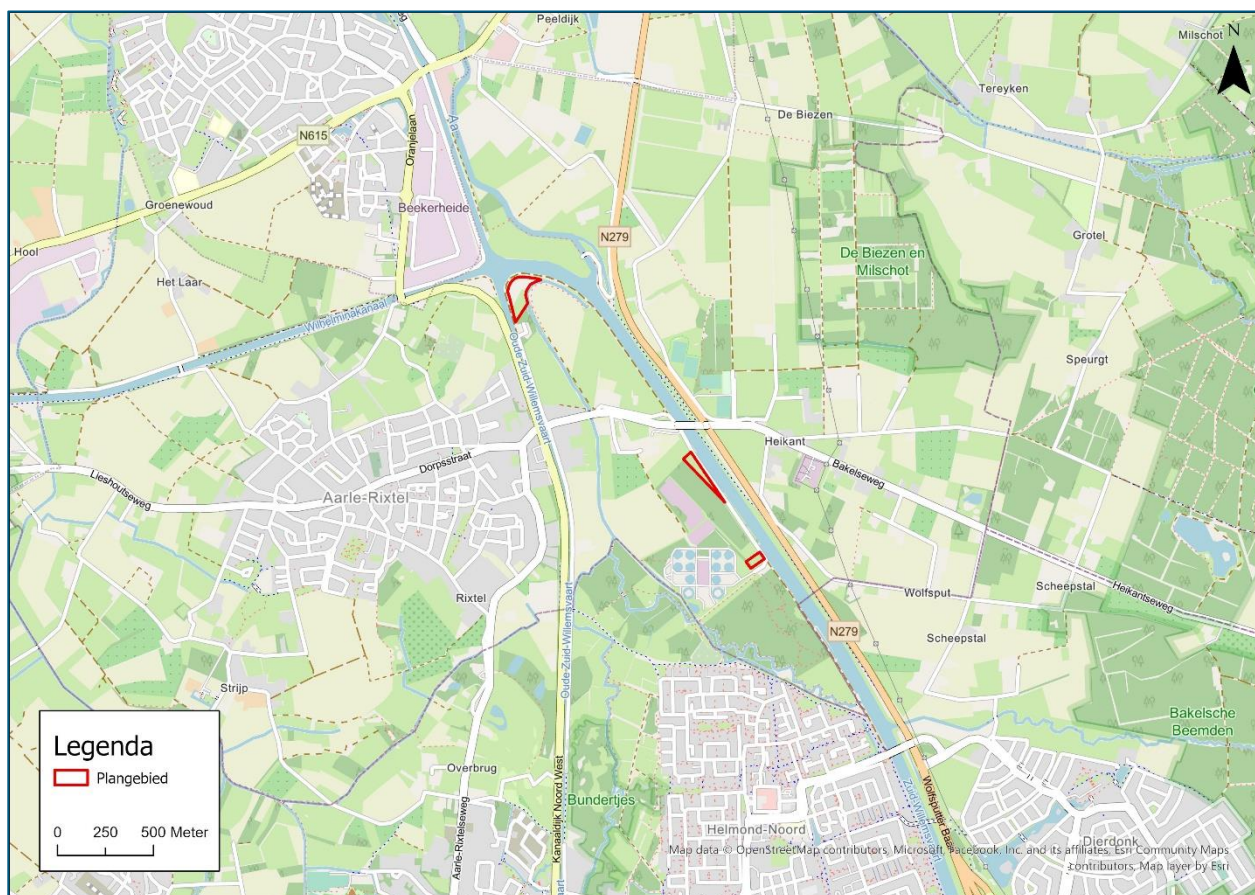
Nieuwe plannen en/of projecten zijn niet toegestaan als deze een significant negatief effect hebben op de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied, tenzij daarmee een groot openbaar belang gediend is en er geen reële alternatieven voorhanden zijn. In dat geval moet de schade zoveel mogelijk beperkt worden door het treffen van mitigerende maatregelen en moet de resterende schade gecompenseerd worden. Hiervoor is goedkeuring (of een verklaring van geen bezwaar) van Gedeputeerde Staten (bevoegd gezag voor Natuurnetwerk Brabant) vereist.

De wezenlijke kenmerken en waarden van het Natuurnetwerk Brabant zijn gekoppeld aan de natuurdoelen voor een gebied. Deze inhoudelijke doelen zijn per provincie uitgewerkt in het Natuur-beheerplan (natuurtypen) en aanvullende provinciale documenten. In geval van Natuurnetwerk Brabant dient rekening gehouden te worden met externe werking.

3 Beschrijving plangebied en voorgenomen ingreep

3.1 Beschrijving plangebied en de directe omgeving

Het plangebied is gelegen in de gemeente Aarle-Rixtel in de provincie Noord-Brabant en bestaat uit drie deelgebieden. Het noordelijke deelgebied bestaat uit de kadastrale percelen ALE00-G-918, ALE00-G-848 en ALE00-G-846. Dit deelgebied wordt in het noorden en westen begrensd door de Havenweg. Ten noorden van het deelgebied is de Zuid-Willemsvaart gelegen en in het westen ligt de Oude Zuid-Willemsvaart. Ten oosten van dit deelgebied ligt de Aa. Het onderste deelgebied wordt in het oosten en zuiden begrensd door de Bakelseweg. Ten noorden van dit deelgebied is een bosschage gelegen en ten westen van dit deelgebied ligt de RWZI van Aarle-Rixtel. Het deelgebied in het midden wordt in het oosten begrensd door de Bakelseweg. Ten noorden van dit deelgebied is grasland aanwezig. Ten westen van dit deelgebied is een bosschage gelegen. In de onderstaande figuur is de ligging en begrenzing van het plangebied weergegeven (Figuur 3-1).

Figuur 3-1. De ligging van het plangebied (rood omlijnd) in de omgeving.

Alle deellocaties van het plangebied zijn volledig begroeid. De vegetatie bestaat hoofdzakelijk uit gras en kruiden. Verder zijn er in het meest noordelijke deelgebied en het deelgebied in het midden enkele kleine bomen en struiken aanwezig. In de deelgebieden zelf is geen open water. In de directe omgeving van het meest noordelijke deelgebied zijn wel sloten aanwezig. Nabij alle deelgebieden zijn meerdere bosschages aanwezig. Alle deelgebieden zijn niet afgeschermd met een hek en vrij toegankelijk. De afbeeldingen hieronder geven een impressie van het plangebied (Figuur 3-2 en Figuur 3-3). Alle foto's zijn gemaakt door Royal HaskoningDHV gedurende het veldbezoek op 10 februari 2023.

Figuur 3-2. Links een impressie van het meest noordelijke deelgebied en rechts een sloot die net buiten het noordelijke deelgebied ligt.

Figuur 3-3. Links een impressie van het middelste deelgebied en rechts een impressie van het meest zuidelijke deelgebied.

3.2 Voorgenomen ingreep

In het verleden zijn op de RWZI Aarle-Rixtel bomen gekapt die beschermd waren onder de Wet natuurbescherming. Ter compensatie van de te kappen bomen is het voornemen om in de drie verschillende deelgebieden bomen te planten zodat voldaan wordt aan de herplantplicht. Welke soort bomen en hoe groot deze bomen zijn als ze geplant worden is op dit moment nog niet bekend.

De werkzaamheden vragen om een beperkte inzet van materieel. Het is nog niet bekend wanneer de werkzaamheden gepland zijn. Daarnaast is de doorlooptijd van de werkzaamheden op dit moment ook nog niet bekend.

4 Toetsing wettelijk beschermde gebieden

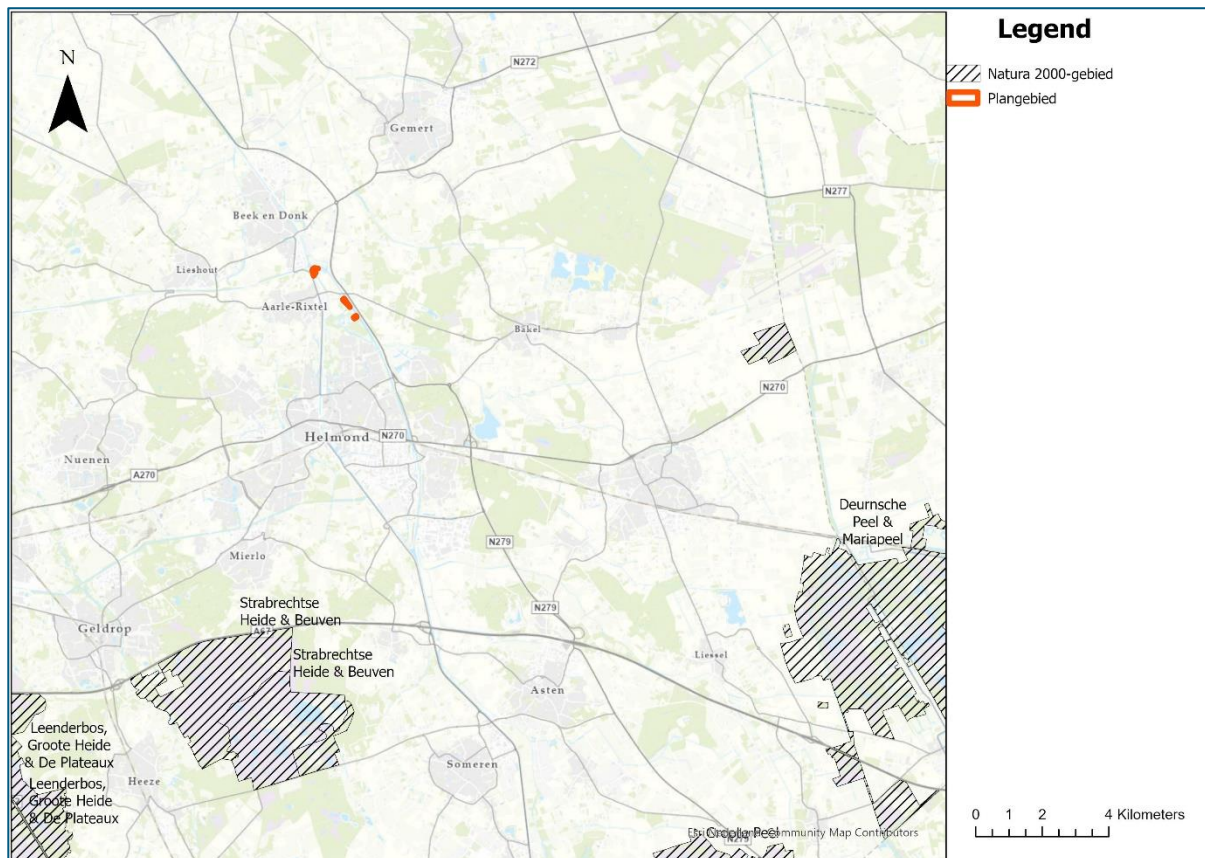
In dit hoofdstuk is beschreven of in de nabijheid van het plangebied wettelijk beschermde gebieden (Natura 2000-gebieden) zijn gelegen en wordt beoordeeld of storingsfactoren kunnen optreden (voortoets). Daarnaast zijn de benodigde vervolgstappen beschreven.

4.1 Werkwijze onderzoek naar wettelijk beschermde gebieden

Om na te gaan welke wettelijke beschermde Natura 2000-gebieden in de omgeving van het plangebied zijn gelegen, is de Atlas Leefomgeving van de Rijksoverheid geraadpleegd (Ministerie van LNV, 2023a). Vervolgens is op basis van expert judgement een inschatting gemaakt van de effecten van de geplande ingreep in relatie tot de omliggende Natura 2000-gebieden. Dit is beoordeeld aan de hand van de storingsfactoren zoals geformuleerd in de zogenoemde Effectenindicator (Ministerie van LNV, 2023b). Vervolgens is nagegaan of en in hoeverre enige relatie te verwachten is tussen de effecten vanuit de voorgenomen ingreep en de onder de Wnb geformuleerde instandhoudingsdoelen van in deze omgeving liggende Natura 2000-gebieden.

4.2 Ligging ten opzichte van Natura 2000-gebieden

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is Strabrechtse Heide en Beuven op circa 9,5 kilometer afstand van het plangebied (Figuur 4-1). Andere Natura 2000-gebieden, zoals het Natura 2000-Deurnsche Peel en Mariapeel en Leenderbos, Groote Heide en de Plateaux liggen op meer dan 10 kilometer afstand van het plangebied.

Figuur 4-1. Ligging van het plangebied ten opzichte van de beschermde Natura 2000-gebieden (Ministerie van LNV, 2023a).

4.3 Kenschets Natura 2000-gebied Strabrechtse Heide en Beuven

De Strabrechtse Heide bestaat grotendeels uit een glooiend dekzandlandschap met een deel stuifzandlandschap. Het gebied bestaat uit een afwisseling van droge stukken met heide, kleine stuifzanden en laagtes met natte heide en vennen. De Strabrechtse heide is een belangrijk leefgebied voor heikikker en rugstreeppad. Daarnaast broeden er soorten zoals de boomleeuwerik, nachtzwaluw en roodborsttapuit. In het oosten ligt het grootste ven van Nederland; het Beuven. Een aantal van de vennen wordt gevoed door lokale kwel. Het gebied is belangrijk voor diverse moerasvogels zoals dodaars, geoorde fuut, roerdomp en woudaap. Daarnaast ligt in het gebied beekdal van de Kleine Dommel met alluviale bossen, wilgenstruweel en moeras schraallanden (Ministerie van LNV, 2023a).

Het Natura 2000-gebied Strabrechtse Heide en Beuven is aangewezen als Habitat- (HR) en Vogelrichtlijngebied (VR). Er zijn in dit gebied voor 10 habitattypen, 2 habitatrichtlijnssoorten, 2 broedvogels en 1 niet-broedvogel definitieve doelstellingen geformuleerd ten aanzien van de instandhouding van deze habitattypen en soorten.

4.4 Storingsfactoren en effectenbeoordeling

De Effectenindicator zoals aangereikt door het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit geeft een negentiental mogelijke effecten, de zogenoemde storingsfactoren, waarmee in ieder geval rekening moet worden gehouden ten aanzien van in Natura 2000-gebieden beschermde waarden. Op basis van deze storingsfactoren worden de effecten op de Natura 2000-gebieden in de omgeving beoordeeld.

Analyse van relevante storingsfactoren (scope)

De voorgenomen activiteit leidt niet tot aanvullend ruimtebeslag in en rond Natura 2000-gebieden en grijpt niet in op het regionale grondwater of watersystemen waar enig Natura 2000-gebied onderdeel van is. Hierdoor is geen sprake van storingsfactoren als verdroging of vernatting. Ook is geen sprake van permanente aanpassingen aan de ruimtelijke inrichting van het plangebied. Er doen zich daarom geen storingsfactoren als oppervlakteverlies of versnippering voor. Ook storingsfactoren als veranderingen door populatiedynamiek en bewuste soortensamenstelling doen zich niet voor. De afstand van de Natura 2000-gebieden tot het plangebied is dusdanig groot dat indirect negatieve effecten door geluid, licht, trillingen en optische verstoring op voorhand uitgesloten kunnen worden. Dit als gevolg van het gegeven dat emissies van geluid, licht en trillingen, door tussenliggend landgebruik als industrie, wegen en woonkernen, in combinatie met de afstand, ter plaatse van geen enkel Natura 2000-gebied nog waarneembaar zijn. Daarmee blijven alleen nog storingsfactoren verzuring en vermesting door atmosferische stikstofdepositie over, waarvoor geldt dat significant negatieve effecten niet op voorhand uitgesloten kunnen worden. Deze worden in de volgende paragraaf nader beoordeeld.

In **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.** is de scope van de bovengenoemde storingsfactoren samenvattend weergegeven. Met rood is aangegeven of de storingsfactoren mogelijk van toepassing zijn bij de voorgenomen ingreep.

Tabel 4-1. Potentiële storingsfactoren in Natura 2000-gebieden. De storingsfactoren die mogelijk van toepassing zijn, zijn met een kruis gemarkeerd.

Storingsfactoren					
Oppervlakteverlies		Verziltig		Verandering overstromingsfrequentie	
Versnippering		Verontreiniging		Verandering dynamiek substraat	
Verzuring door N-depositie uit de lucht	X	Verdroging		Verstoring door geluid	
Vermesting door N-depositie uit de lucht	X	Vernatting		Verstoring door licht	
Verzoeting		Verandering stroomsnelheid		Verstoring door trilling	

Verzuring en vermessing door stikstofdepositie

De inzet van werktuigen en gereedschappen (met verbrandingsmotoren) tijdens de aanlegwerkzaamheden kan mogelijk leiden tot een tijdelijke toename in stikstofdepositie in de omgeving van het plangebied. Het is uitgesloten dat de gebruiksfase leidt tot een toename van stikstofdepositie. Zo heeft het voornemen geen verkeersaantrekkende werking. In de Natura 2000-gebieden in de omgeving van het plangebied zijn diverse stikstofgevoelige habitattypen aanwezig. Een toename van stikstofdepositie in deze gebieden kan leiden tot verzuring en vermessing. Door verzuring kunnen daarvoor gevoelige plantensoorten verdwijnen, wat kan resulteren in een verslechtering van de kwaliteit van een habitatype en daarmee mogelijk het verdwijnen van (dier)soorten. Door vermessing kan een beperkt aantal plantensoorten sterk toenemen ten koste van andere (zeldzame) plantensoorten die vaak gebaad zijn bij weinig stikstof. Dit heeft effect op diersoorten doordat hierdoor verandering van het leefgebied optreedt. Negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden, als gevolg van verzuring en vermessing door stikstofdepositie uit de lucht tijdens de aanlegfase zijn niet op voorhand uit te sluiten.

Voorheen voorzag de Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn) in een partiële vrijstelling voor de vergunningsplicht indien als gevolg van bouwactiviteiten sprake was van stikstofdepositie. Van 1 juli 2021 tot 2 november 2022 diende er daarom geen stikstofberekening meer plaats te vinden voor bouwactiviteiten, die in de aanlegfase van een plan noodzakelijk zijn, noch behoefde er een vergunning te worden aangevraagd. Echter is na uitspraak van de rechter op 2 november 2022 (Raad van State) is deze partiële vrijstelling komen te vervallen. Ondanks dat de Natura 2000-gebieden op ruime afstand van het plangebied liggen en negatieve effecten vrijwel niet worden verwacht is toch het advies om een AERIUS-berekening uit te voeren. Indien uit deze berekening blijkt dat de toename van stikstof gelijk of meer dan 0,01 N mol/ha/j is, zijn vervolgstappen zoals een aanvullende ecologische beoordeling, extern salderen of het treffen van andere mitigerende maatregelen of het aanvragen van een vergunning mogelijk noodzakelijk in het kader van de Gebiedsbescherming van de Wet natuurbescherming.

4.5 Conclusie wettelijk beschermde gebieden

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is Strabrechtse Heide en Beuven en ligt op circa 9,5 kilometer afstand van het plangebied. Andere Natura 2000-gebieden liggen op meer dan 10 kilometer afstand van het plangebied. Vanuit het voornemen zijn negatieve effecten verzuring en vermessing op de omliggende Natura 2000-gebieden niet volledig op voorhand uitgesloten. Vanwege het vervallen van de partiële vrijstelling dient voor het voornemen voor de aanlegfase een AERIUS-berekening te worden uitgevoerd. Indien uit deze berekening blijkt dat de toename van stikstof in de aanleg- en/of gebruiksfase gelijk of meer dan 0,01 N mol/ha/j is, zijn vervolgstappen in het kader van de Gebiedsbescherming van de Wet natuurbescherming noodzakelijk.

5 Toetsing wettelijk beschermde soorten

In dit hoofdstuk wordt de (mogelijke) aanwezigheid van onder de Wet natuurbescherming beschermde soorten beschreven en wordt voor de aanwezige habitats beoordeeld of ze geschikt zijn voor onder de Wet natuurbescherming beschermde soorten. Tevens is per (mogelijk) voorkomende soort(groep) een effectbeoordeling opgenomen en worden eventuele vervolgstappen beschreven.

5.1 Werkwijze onderzoek naar beschermde soorten

Om na te gaan wat het belang is van het onderzoeksgebied voor de wettelijk beschermde soorten die in of nabij het onderzoeksgebied voorkomen, zijn op 13 maart 2023 de verspreidingsgegevens van beschermde soorten opgevraagd uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) voor het onderzoeksgebied en enkele kilometers rondom het onderzoeksgebied (NDFF, 2023). Daarnaast zijn verspreidingsatlassen van verschillende soortgroepen geraadpleegd om inzicht te krijgen in de regionale verspreiding van soorten (Verspreidingsatlas, 2023). Door deze bestaande verspreidingsgegevens te raadplegen, is inzicht verkregen in de aanwezige beschermde soorten in of in de directe omgeving van het projectgebied.

Op 10 februari is een verkennend veldbezoek uitgevoerd (regen, bewolkt, 7 graden Celsius, 6 Bft) door twee deskundige ecologen werkzaam bij Royal HaskoningDHV. Aan de hand van de verspreidingsgegevens en het veldbezoek is beoordeeld voor welke beschermde soorten geschikt leefgebied aanwezig is in het onderzoeksgebied. Dit is beschreven in paragraaf 5.2.

Er is door het plangebied en de omgeving gelopen om te beoordelen of deze geschikt is voor beschermde soorten. Hierbij zijn in de omgeving aanwezige bomen geïnspecteerd op de aanwezigheid van holten en spleten. Indien deze aanwezig waren, is vervolgens met een verrekijker gekeken of deze in potentie geschikt zijn voor beschermde soorten. Verder is in het plangebied en omgeving gekeken naar mogelijk jaarrond beschermde nesten in bomen. Omdat de bomen nog geen blad hadden, waren deze uitstekend te inspecteren.

Indien de onderzoeksresultaten voldoende zekerheid geven over het voorkomen van beschermde soorten, worden de mogelijke (negatieve) effecten van de voorgenomen ingreep op deze soorten bepaald. In het geval dit op basis van de verkregen onderzoeksgegevens niet mogelijk is, wordt aangegeven welke vervolgstappen, zoals het uitvoeren van nader soortgericht onderzoek, moeten plaatsvinden. Hieronder is per soortgroep het voorkomen en de effectbeoordeling beschreven. Indien negatieve effecten niet zijn uit te sluiten zijn, zijn de te nemen vervolgstappen, zoals het uitvoeren van nader onderzoek en het nemen van voorzorgs- of mitigerende maatregelen, beschreven in paragraaf 5.3.

5.2 Aanwezige of te verwachten wettelijk beschermde soorten

5.2.1 Vaatplanten

Voorkomen

Uit de geraadpleegde verspreidingsgegevens van de NDFF blijkt dat er in de ruime omgeving van het plangebied geen waarnemingen bekend zijn van beschermde vaatplanten.

Beschermde vaatplanten komen vooral voor op extensief beheerde en bemeste akkers en kalkrijke standplaatsen. Daarnaast komen ze voor in (natuur)gebieden met zeer schrale, zwak zure standplaatsen. De vegetatie in het plangebied zoals verschillende grassen en brandnetel duiden op een (zeer) voedselrijke en enigszins verstoorde bodem. Het ontbreekt in het plangebied dan ook aan geschikte groeilocaties voor onder de Wnb beschermde vaatplanten. Het voorkomen van beschermde vaatplanten is daarom op voorhand uitgesloten. Overtreding van verbodsbepalingen van de Wnb is niet aan de orde.

5.2.2 Grondgebonden zoogdieren

Voorkomen

Uit de geraadpleegde verspreidingsgegevens van de NDFF blijkt dat er in de directe omgeving van het plangebied waarnemingen bekend zijn van bever, bunzing, eekhoorn, haas, konijn, ree, wezel. In de ruime omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van bosmuis, das, egel, huisspitsmuis, steenmarter, veldmuis, vos en wild zwijn. Verder valt het plangebied binnen de (grove) bekende verspreiding van dwergmuis, dwergspitsmuis, gewone bosspitsmuis, hermelijn, ondergrondse woelmuis, rosse woelmuis, tweekleurige bosspitsmuis en woelrat.

In het plangebied en de directe omgeving hiervan ontbreekt het aan geschikt leefgebied voor wild zwijn. Het voorkomen van deze soort wordt dan ook niet verwacht. Hieronder wordt ingegaan op soorten waarvan op voorhand niet is uitgesloten dat deze in het plangebied en de directe omgeving hiervan kunnen voorkomen.

Bever

Bevers hebben hun leefgebied in het overgangsgebied tussen land en water zoals moerassen, langs beken, rivieren en meren. De aanwezigheid van bossen op de oevers is een vereiste, evenals een waterdiepte van minimaal 50 cm. Als verblijfplaats bouwen bevers burchten die bestaan uit zelf gegraven gangen in oevers. Indien steile oevers ontbreken om gangen in te graven, worden hutten van takken, planten en modder in het water of op het land gebouwd (Zoogdiervereniging, 2023). In de omgeving van het plangebied is geschikt leefgebied aanwezig voor de soort in de vorm van geschikte wateren en bossen. In en nabij de drie deellocaties van het plangebied zijn gedurende het veldbezoek geen sporen aangetroffen van bever. Deze locaties zijn maar gering geschikt als foerageergebied voor de bever. Doordat er in de directe omgeving voldoende geschikt leefgebied is voor bever en het in het plangebied ontbreekt aan verblijfplaatsen van de soort kan geconcludeerd worden dat het plangebied geen onderdeel is van essentieel leefgebied van de bever.

Das

De das leeft in allerlei soorten biotopen, met een voorkeur voor kleinschalig akker- en weidelandschap met verspreide bosjes, heggen en houtwallen. Het leefgebied van de das moet voldoen aan voldoende dekking, weinig verstoring, een groot voedselaanbod en voor het bouwen van een burcht plekken met een bodem waarin ze goed kunnen graven, met een grondwaterstand van tenminste 1,5 meter onder het maaiveld. Burchten zijn doorgaans gelegen in bos(jes) of houtwallen. Foerageergebied omvat weiden, akkerland en bos (Zoogdiervereniging, 2023). Tijdens het veldbezoek is gelet op sporen die duiden op aanwezigheid van das in het gebied zoals een burcht, mestput en wissels. In alle deelgebieden zijn verschillende wissels aangetroffen die mogelijk afkomstig zijn van das. Daarnaast zijn aan een hek nabij het meest zuidelijke deelgebied dassenharen aangetroffen. In alle deelgebieden zijn echter geen dassenburchten aangetroffen. Alle deelgebieden lijken daarvoor ook veel te nat met een te hoge grondwaterstand. Er kan vanuit worden gegaan dat alle deelgebieden onderdeel zijn van het leefgebied van de das, maar uitsluitend gebruikt worden als foerageergebied.

Eekhoorn

Eekhoorns bouwen nesten (hoog) in bomen of gebruiken boomholten. Eekhoorns komen voor in loofbos, naaldbos of gemengd bos maar ook in tuinen, parken en houtwallen in de buurt van bos. Mits er voldoende voedsel beschikbaar is, komen ze ook in bebouwd gebied. Hun voedsel bestaat hoofdzakelijk uit boomzaden zoals eikels, noten en kegels van naaldbomen. Ook eten ze als aanvulling daarop (afhankelijk van het jaargetijde) knoppen, bladeren, bessen, schors, paddenstoelen, rupsen, vogeleieren en jonge vogels (Zoogdiervereniging, 2023). Gedurende het veldbezoek is gelet op de aanwezigheid van sporen van eekhoorn zoals nesten of voedselresten, deze zijn zowel in het plangebied als in de directe omgeving hiervan niet aangetroffen. Aangezien nabij het plangebied wel bosschages aanwezig zijn kan de soort

incidenteel in en nabij het plangebied worden waargenomen maar hogere bomen ontbreken geheel waardoor eekhoornnesten uitgesloten kunnen worden. Daarmee is het plangebied geen onderdeel van essentieel leefgebied van de soort.

Kleine marterachtigen (bunzing, hermelijn en wezel)

De bunzing komt in allerlei landschapstypen voor. Het dier lijkt echter een voorkeur te hebben voor kleinschalig landschap met voldoende schuilmogelijkheden en water in de nabijheid. Ook in een bebouwde omgeving met veel groen kan de bunzing voorkomen, evenals in open bossen. In de winter wordt de bunzing ook wel in schuurtjes, kelders of hooizolders aangetroffen aangezien deze locaties goede beschutting bieden tegen de kou. De wezel heeft een voorkeur voor open en droog natuur- en cultuurlandschap, maar komt tevens voor in allerlei andere soorten habitat zoals bossen, duinen, wei- en akkerland. De hermelijn komt in vergelijkbaar habitat voor met als uitzondering dat de soort ook voorkomt op vochtig terrein. Voor alle drie de soorten kleine marters geldt dat goede schuilmogelijkheden met voldoende rust en de aanwezigheid van geschikt voedsel (met name woelmuizen) een vereiste is voor het voorkomen (Zoogdierverseniging, 2023).

In alle deellocaties is vegetatie aanwezig die voldoende dekking biedt en daarnaast is een variatie aan structuur aanwezig. De deellocaties bieden dan ook geschikt leefgebied voor kleine marterachtigen. Daarnaast kan niet worden uitgesloten dat er in het plangebied holen aanwezig zijn die door kleine marters als verblijfplaats gebruikt kunnen worden. Het voorkomen van bunzing, hermelijn en wezel in het plangebied is daarom niet uitgesloten.

Steenmarter

De steenmarter komt voornamelijk voor in de nabijheid van dorpen en boerderijen en tegenwoordig ook in grote steden. Daarbij is de aanwezigheid van elementen zoals groenstroken, heggen, bosjes, greppels en bermen van belang, omdat de steenmarter daar zijn voedsel zoekt. De soort heeft vaak zijn verblijfplaats in gebouwen, zoals op zolders, in kruipruimtes, spouwmuren of ruimten onder de dakbedekkingen. Echter, ook boomholtes, takkenhopen en dichte struwelen waar weinig verstoring is, zijn geschikt als (voortplantings-) verblijfplaats voor de steenmarter (Zoogdierverseniging, 2023). In het plangebied zijn gedurende het veldbezoek geen sporen aangetroffen die wijzen op aanwezigheid van de steenmarter in het plangebied. Verder ontbreekt het in het plangebied aan geschikte verblijfplaatsen voor de soort. Doordat in alle deelgebieden geschikte vegetatie aanwezig is en de soort een groot territorium kan hebben is het niet uitgesloten dat het plangebied onderdeel is van foerageergebied van de steenmarter.

Algemeen voorkomende beschermde zoogdieren

Voor de meer algemeen voorkomende zoogdieren waaronder bosmuis, dwergmuis, dwergspitsmuis, gewone bosspitsmuis, egel, haas, huisspitsmuis, konijn, ondergrondse woelmuis, ree, rosse woelmuis, tweekleurige bosspitsmuis, veldmuis, vos en woelrat geldt dat ze in de deelgebieden en de directe omgeving hiervan kunnen voorkomen. Tijdens het veldbezoek zijn in het noordelijke deelgebied sporen van een ree waargenomen en lijkt het gebied als rustplek gebruikt te worden. In het noordelijke en middelste deelgebied zijn molshopen aangetroffen waardoor de aanwezigheid van de mol is vastgesteld.

Effectbeoordeling

Das

Tijdelijke en permanente effecten

Het plangebied is geen onderdeel van essentieel foerageergebied van de das doordat het niet bestaat uit intensief bemeste graslanden. Daarnaast is in de directe omgeving vergelijkbaar habitat aanwezig en ook bemest grasland wat optimaal foerageergebied is. Verder blijft het plangebied na het voornemen nog steeds geschikt als foerageergebied voor de das. Mogelijk kan het plangebied zelfs geschikter worden voor de das als ervoor gekozen wordt om ook fruitbomen zoals wilde appel aan te planten.

Kleine marterachtigen (bunzing, hermelijn en wezel)

Tijdelijke effecten

Het is niet uitgesloten dat in alle locaties van het plangebied rust- en verblijfplaatsen aanwezig zijn van kleine marterachtigen. Hierom dienen voorzorgsmaatregelen getroffen te worden om tijdelijke negatieve effecten op beide soorten te voorkomen. Hieronder valt bijvoorbeeld het werken buiten de kwetsbare voortplantingsperiode van de soorten. Overtreding van artikel 3.10, lid 1a en 1b van de Wnb kan hiermee worden voorkomen.

Permanente effecten

Alle locaties van het plangebied zijn na het voornemen nog steeds geschikt voor kleine marterachtigen. Op populatieniveau hebben de werkzaamheden daarom geen negatieve effecten. Het optreden van permanente negatieve effecten is daarom uitgesloten.

Steenmarter

Tijdelijke en permanente effecten

De voorgenomen ingreep leidt niet tot een afname van foerageergebied van de soort. Daarnaast zijn in de directe omgeving voldoende alternatieven aanwezig. Tijdelijke en permanente negatieve effecten kunnen daarom worden uitgesloten.

Algemeen voorkomende beschermde zoogdieren

Tijdelijke effecten

Verschillende algemeen voorkomende soorten kunnen gedurende de werkzaamheden negatieve effecten ondervinden zoals vernietiging van verblijfplaatsen en doden van individuen. Voor deze soorten geldt dat ze door de provincie Noord-Brabant bij ruimtelijke ontwikkelingen zijn vrijgesteld van ontheffingsplicht ten aanzien van de Wnb. Het aanvragen van een ontheffing is daarom niet nodig. Wel dienen negatieve effecten op deze soorten als gevolg van het voornemen te allen tijde voorkomen of zo veel mogelijk beperkt te worden door het nemen van voorzorgsmaatregelen. Deze voorzorgsmaatregelen staan beschreven in paragraaf 5.3.

Permanente effecten

Na de werkzaamheden blijft het plangebied en de directe omgeving hiervan nog steeds geschikt als leefgebied voor deze soorten. Permanent negatieve effecten zijn uitgesloten.

5.2.3 Vleermuizen

Voorkomen

Vleermuizen worden in vrijwel het gehele land waargenomen. Ze maken gedurende een jaar gebruik van meerdere type verblijfplaatsen (zomer-, kraam-, paar- en winterverblijfplaatsen). Vleermuizen kunnen globaal opgedeeld worden in boombewonende soorten (zoals rosse vleermuis) en gebouwbewonende soorten (zoals laatvlieger en gewone dwergvleermuis). Een aantal soorten maken zowel van gebouwen als van bomen gebruik als verblijfplaats (bijvoorbeeld ruige dwergvleermuis). Vleermuizen foerageren over het algemeen op relatief windluwe plaatsen, zoals tuinen en langs bosranden. Om van de verblijfplaats naar foerageergebied te komen (en andersom) wordt gebruikt gemaakt van zogenaamde vliegroutes, die bestaan uit lijnvormige elementen zoals bomenrijen en watergangen. Deze lijnvormige elementen kunnen tevens dienen als migratieroute van soorten die buiten Nederland overwinteren of grotere afstanden afleggen tussen zomer- en winterverblijfplaatsen.

Uit de geraadpleegde verspreidingsgegevens van de NDFF blijkt dat er in de ruime omgeving van het plangebied waarnemingen bekend zijn van baardvleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootoor-

vleermuis, rosse vleermuis en watervleermuis. Verder valt het plangebied binnen de (grove) bekende verspreiding van franjestaart, laatvlieger, meervleermuis en ruige dwergvleermuis.

Verblijfplaatsen (zomer-kraam-paar-winter-)

In het plangebied ontbreekt het aan gebouwen die door vleermuizen gebruikt kunnen worden als verblijfplaats. Verder zijn er in het plangebied enkele bomen aanwezig. Deze zijn veelal klein en het ontbreekt in deze bomen aan voor vleermuizen geschikte boomholtes. Het voorkomen van verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied kan worden uitgesloten.

Vliegroutes

In het plangebied ontbreekt het aan lange aaneengeschakelde elementen die door vleermuizen gebruikt kunnen worden als vliegroute. In de directe omgeving van het plangebied zijn deze wel aanwezig. Zo kan de Zuid-Willemsvaart gebruikt worden als vliegroute en zijn in de omgeving van het plangebied verschillende bomenrijen aanwezig die door vleermuizen gebruikt kunnen worden als vliegroute.

Foerageergebied

In alle deelgebieden en de omgeving hiervan zijn geschikte landschappen en structuren aanwezig die door vleermuizen gebruikt kunnen worden als foerageergebied.

In het plangebied is verschillende begroeiing aanwezig en nabij het plangebied zijn verschillende watergangen aanwezig die door vleermuizen gebruikt kunnen worden als foerageergebied. In de omgeving van het plangebied zijn grote oppervlaktes aan vergelijkbare vegetaties en structuren aanwezig die door vleermuizen gebruikt kunnen worden door vleermuizen als foerageergebied. Er kan daarom geconcludeerd worden dat het plangebied geen essentieel foerageergebied is voor vleermuizen.

Effectbeoordeling

Tijdelijke effecten

Afhankelijk van de uitvoering van de werkzaamheden kunnen tijdelijke negatieve effecten optreden voor vleermuizen. Dit is het geval wanneer de werkzaamheden 's nachts tijdens het actieve vleermuisseizoen (grootweg half maart t/m half november) worden uitgevoerd en daarbij kunstverlichting wordt toegepast dat uitstraalt naar de omgeving. Door het nemen van voorzorgsmaatregelen kunnen deze negatieve effecten, en daarmee overtreding van de Wnb, worden voorkomen.

Permanente effecten

Na de aanplant van bos zal het plangebied nog jaren op dezelfde wijze geschikt blijven als foerageergebied als in de huidige situatie. Door de bosontwikkeling zal in de loop van de jaren de geschiktheid van het plangebied iets veranderen waardoor de thans open gebieden meer geschikt worden voor een soort van beboste omgeving als de gewone grootoorvleermuis, maar ook een soort als de gewone dwergvleermuis die nu bij weinig wind in het open plangebied kan foerageren, zal dat in de toekomst bij hardere wind in het nieuwe bosgebied kunnen doen. Er zal dus een verandering in de geschiktheid van het plangebied als foerageergebied optreden, maar dat zal eerder een verbetering dan een verslechtering zijn. In de directe omgeving van het plangebied zijn overigens voldoende alternatieven aanwezig voor vleermuizen die in open gebied foerageren.

Doordat het plangebied geen onderdeel is van essentieel foerageergebied of vliegroutes van vleermuizen is uitgesloten dat het voornemen leidt tot permanente effecten op foerageergebied en vliegroutes van vleermuizen. Overtreding van verbodsbepalingen van de Wnb is uitgesloten. Het uitvoeren van nader onderzoek of aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk.

5.2.4 Vogels

Voorkomen

Uit de verspreidingsgegevens van de NDFF blijkt dat in of in de omgeving van het plangebied waarnemingen bekend zijn van verschillende soorten broedvogels met zowel jaarrond als niet-jaarrond beschermde nesten.

Vogels met jaarrond beschermde nesten

De nesten van een aantal vogelsoorten zijn jaarrond beschermd. Deze nesten zijn beschermd omdat ze jaarrond worden gebruikt, of omdat een soort zeer honkvast is en er elk jaar naar terugkeert en moeilijk in staat is om een nieuw nest te maken. Dit kan zowel gaan om soorten die broeden in bebouwing als om soorten die broeden in bomen. Van de volgende broedvogelsoorten met jaarrond beschermde nesten zijn vanuit de literatuur waarnemingen in de omgeving van het plangebied bekend: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, ooievaar, roek, sperwer en wespendif.

In het plangebied ontbreekt het aan bebouwing die door broedvogels met een jaarrond beschermd nest gebruikt kan worden. Gedurende het veldbezoek zijn de bomen in en direct langs het plangebied geïnspecteerd op de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten. Deze zijn niet aangetroffen. De aanwezigheid van potentieel jaarrond beschermde nesten van boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, ooievaar, roek, sperwer en wespendif binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden is daarom op voorhand uitgesloten. Wel is op ongeveer 50 meter ten westen van het middelste deelgebied in een hoge populier een nest van vrijwel zeker een zwarte kraai aangetroffen. Dergelijke nesten worden met name door buizerds regelmatig gebruikt om uit te bouwen tot een horst.

Vogels zonder jaarrond beschermd nest

In en nabij het plangebied zijn verschillende soorten waargenomen waarvan het nest niet jaarrond beschermd is. Er zijn geen nesten waargenomen en ook geen nestindicerend gedrag, maar het was ook nog vroeg in het seizoen en relatief slecht weer. Het plangebied biedt door de aanwezigheid van opgaande begroeiing geschikt broedbiotoop voor verschillende vogelsoorten zonder jaarrond beschermd nest die weinig stellen aan hun omgeving. Het voorkomen van nesten van algemene broedvogels in en nabij het plangebied is niet uitgesloten.

Effectbeoordeling

Vogels met jaarrond beschermd nest

Deze nesten komen thans niet voor in of nabij het plangebied. Er is echter wel een kraaiennest aangetroffen in de nabijheid van het middelste deelgebied. Dergelijke nesten worden met name door buizerds vaak gebruikt om uit te bouwen tot een horst. Dit nest ligt binnen de vaak gebruikte verstoringscontour van 75 m voor een buizerdhorst. Omdat dit nest thans niet gebruikt wordt door een buizerd én goed afgeschermd ligt door meerdere rijen populieren wordt niet verwacht dat indien een buizerd hier een horst van maakt de aanplant van bomen tot verstoring zal leiden. Daar komt bij dat de bomenaanplant op basis van het voorkomen van verstoring van overige broedvogels niet in het broedseizoen zal plaatsvinden. Daarmee is voldoende zeker dat zelfs indien een buizerd dit kraaiennest in gebruik zal nemen er geen verstoring van een jaarrond beschermd nest op zal treden.

Vogels zonder jaarrond beschermd nest

Tijdelijke effecten

Wanneer de werkzaamheden worden uitgevoerd gedurende het broedseizoen kunnen broedvogels in en nabij het plangebied worden verstoord. Daarnaast kunnen nesten worden beschadigd en/of vernietigd en kunnen individuen worden verwond en/of gedood. Dit zijn overtredingen van artikel 3.1, lid 1, 2 en 4, van de Wnb. Het aanvragen van een ontheffing is niet mogelijk, optredende effecten op broedvogels moeten op voorhand voorkomen worden, bijvoorbeeld door het werken buiten de broedperiode.

Permanente effecten

In de omgeving van het plangebied blijven voldoende alternatieve broedlocaties voor algemene broedvogels aanwezig. Verder zal het gebied na de aanplant van boompjes de eerste jaren voor dezelfde soorten als nu geschikt blijken en in de jaren daarna steeds meer geschikt worden voor vogels die in opgaande begroeiing broeden. In de ruime omgeving blijven veel habitats zoals die thans voorkomen in het plangebied beschikbaar. Permanent negatieve effecten zijn daarom op voorhand uitgesloten. Overtreding van verbodsbepalingen van de Wnb is niet aan de orde. Het nemen van voorzorgsmaatregelen is ten aanzien van permanente effecten niet noodzakelijk.

5.2.5 Vissen

In het plangebied en de directe omgeving hiervan ontbreekt het aan open wateren. Het voorkomen van beschermde vissen in het plangebied kan daarom op voorhand worden uitgesloten.

5.2.6 Amfibieën

Voorkomen

Uit de geraadpleegde verspreidingsgegevens van de NDFF blijkt dat er in de ruime omgeving van het plangebied waarnemingen bekend zijn van Alpenwatersalamander, bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander en poelkikker. Verder valt het plangebied binnen de (grove) bekende verspreiding van kamsalamander en vinpootsalamander.

De kamsalamander, heikikker, poelkikker en vinpootsalamander zijn kritische soorten wat betreft hun voortplantingswateren en landhabitat. Zo hebben ze een voorkeur aan wateren met voldoende vegetatie en landhabitat met voldoende variatie aan structuur. In het plangebied en de directe omgeving hiervan ontbreekt het aan geschikte voortplantingswateren. Geschikt landhabitat voor deze soorten is maar beperkt aanwezig. Echter doordat geschikte voortplantingswateren ontbreken wordt het voorkomen van deze soorten in en nabij het plangebied niet verwacht.

Alpenwatersalamander

Alpenwatersalamander is een niet-kritische soort. In allerlei wateren vindt voortplanting plaats zolang deze niet snel stroomt of rijk is aan vis. De soort heeft wel een significante voorkeur voor beschaduwde wateren, veel voortplantingswateren van de soort liggen dan ook in of nabij bos. Het landhabitat van de alpenwatersalamander wordt gevormd door allerlei typen loofbos. Op het land worden als schuilplaatsen allerlei vochtige plekken gebruikt. De dieren worden onder hout, stenen, mos en afval aangetroffen (RAVON, 2023). In het plangebied en de directe omgeving hiervan ontbreekt het aan geschikte voortplantingswateren voor Alpenwatersalamander. Zo ontbreekt het aan beschaduwde wateren en zijn bossen afwezig in het plangebied. Door het ontbreken van geschikt voortplantingswater in het plangebied en de directe omgeving hiervan wordt het voorkomen van deze soort niet verwacht.

Rugstreeppad

De rugstreeppad is een soort van open zandige locaties en/of gebieden met veel ondiep water, zoals poelen, greppels en poldersloten. Dit zijn vaak terreinen met een pioniermilieu of een dynamisch milieu zoals afgravingen, opgespoten terreinen, zandverstuivingen, industrieterreinen, braakliggende terreinen, militaire oefenterreinen, akkers, heideterreinen, duinen, etc. Voortplanting vindt plaats in ondiepe of droogvallende, niet of weinig begroeide wateren die snel opwarmen. Op het land houden de dieren zich verborgen in zelf gegraven holen (tot een diepte van 15-45cm), holen van knaagdieren, onder stenen en tussen muurspleten. De pad overwintert vaak in zelf gegraven holen in het zand (soms wel tot een meter diep). De schuilplaatsen liggen vaak niet meer dan 20 meter van het voortplantingswater verwijderd. Rugstreep-padden kunnen daarnaast grote afstanden afleggen en goed nieuwe terreinen koloniseren (RAVON,

2023). Binnen het plangebied ontbreekt het aan voor rugstreeppad geschikte wateren. Tevens ontbreken open zandige locaties binnen het plangebied, waardoor zowel land- als voortplantingshabitat van de rugstreeppad op dit moment kan worden uitgesloten binnen het plangebied. Ondanks dat rugstreeppadden in staat zijn snel nieuwe gebieden te koloniseren als hier geschikte condities ontstaan, bijvoorbeeld tijdens graafwerkzaamheden, wordt het voorkomen van de soort in het plangebied niet verwacht. De aanplant van bomen zal ook niet zorgen voor geschikt habitat waardoor ook niet verwacht wordt dat deze soort door de werkzaamheden zal worden aangetrokken.

Algemeen voorkomende beschermde amfibieën

In het plangebied ontbreekt open water waardoor potentieel geschikt voortplantingshabitat voor algemeen voorkomende soorten zoals bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander kan worden uitgesloten. In de directe omgeving zijn wel verschillende wateren aanwezig die door deze soorten als voortplantingshabitat gebruikt kunnen worden. Deze soorten zijn weinig kritisch wat betreft hun voortplantingswater en overwinteringsplaats. Het plangebied kan dan ook door deze soorten wel gebruikt worden als overwinteringsplaats. Het voorkomen van deze soorten in het plangebied is daarom niet uitgesloten.

Effectbeoordeling

Tijdelijke effecten

Door het voornemen kunnen vaste verblijfplaatsen van algemeen voorkomende amfibieën worden beschadigd en/of vernietigd. Daarnaast kunnen individuen worden verwond en/of gedood. Dit zijn overtredingen van artikel 3.10, lid 1a en 1b, van de Wnb. Verschillende algemene amfibieënsoorten zijn door de provincie Noord-Brabant vrijgesteld van ontheffingsplicht bij ruimtelijke ontwikkelingen. Wel dienen negatieve effecten op deze soorten zoveel mogelijk voorkomen of beperkt te worden door het nemen van maatregelen.

Permanente effecten

Na het voornemen blijven alle deellocaties nog steeds geschikt als overwinteringsplaats en vaak ook als leefgebied voor algemeen voorkomende beschermde amfibieën. Het is daarom uitgesloten dat het voornemen leidt tot permanent negatieve effecten op amfibieën.

5.2.7 Reptielen

Voorkomen

Uit de geraadpleegde verspreidingsgegevens van de NDFF blijkt dat er ten westen van het middelste deelgebied op circa 600 meter een waarneming bekend is van levendbarende hagedis. De levendbarende hagedis komt voor in (vochtige) heide, schraal grasland, open plekken in bossen en rijk begroeide bosranden. Ook komt de levendbarende hagedis voor in wegbermen, dijkwalen, hagen en houtwallen. Dichte vegetatie-structuren worden als dekking gebruikt en open plekken om op te warmen. Voor het opwarmen klimt de soort vaak op boomstronken, dode takken en weidepalen en soms klimt de soort hoog de vegetatie in. Overwintering vindt plaats in grote pollen, onder boomstronken of in holen onder de grond. Per jaar kan de hagedis zich over een afstand van meer dan één kilometer verplaatsen (RAVON, 2023).

Door de aanwezigheid van een variatie aan structuur in het plangebied en aanwezigheid van sloten nabij het plangebied is het mogelijk dat de levendbarende hagedis voorkomt in het plangebied. Door het gebrek aan onderzoek naar reptielen geldt dat de levendbarende hagedis in alle drie de locaties van het plangebied kan voorkomen.

Effectbeoordeling

Tijdelijke effecten

Het voornemen kan leiden tot het verwonden en/of doden van individuen en het beschadigen en/of aantasten van vaste verblijfplaatsen van de levendbarende hagedis. Dit zijn overtredingen van artikel 3.10, lid 1a en 1b, van de Wnb. Overtreding van verbodsbepalingen kan echter voorkomen worden door het nemen van voorzorgsmaatregelen.

Permanente effecten

Na het voornemen blijft het plangebied nog steeds geschikt leefgebied voor de levendbarende hagedis. Zo blijft het plangebied nog enkele jaren open omdat de bomen nog moeten groeien. Maar ook als het plangebied dichter begroeid raakt biedt het nog steeds geschikt leefgebied voor de soort. Daarnaast blijft er in de omgeving ook veel open leefgebied beschikbaar. Het optreden van permanent negatieve effecten is daarom uitgesloten.

5.2.8 Ongewervelden

Voorkomen

Uit de geraadpleegde verspreidingsgegevens van de NDFF blijkt dat er in de ruime omgeving van het plangebied waarnemingen bekend zijn van bosbeekjuffer, gewone bronlibel, grote vos, kleine ijsvogel-vlinder, spiegeldikkopje en teunisbloempijlstaart. Verder valt het plangebied binnen het (groe) bekende verspreidingsgebied van de bruine eikenpage.

In het plangebied ontbreekt het aan geschikt biotoop voor beschermde ongewervelden. Het voorkomen van beschermde ongewervelden kan daarom op voorhand worden uitgesloten. Mogelijk wordt het plangebied na het voornemen zelfs geschikter voor ongewervelden.

5.3 Voorzorgsmaatregelen en noodzaak vervolgstappen

In deze paragraaf zijn de te nemen vervolgstappen, zoals het uitvoeren van nader onderzoek en het nemen van voorzorgs- of mitigerende maatregelen, beschreven. Indien aanwezigheid van beschermde soorten op basis van het onderzoek is aangetoond, is bepaald of overtredingen van verbodsbepalingen te verwachten is, en of een ontheffing in het kader van de Wnb, noodzakelijk is.

5.3.1 Grondgebonden zoogdieren

Algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren (vrijgesteld)

Deze soorten zijn door de provincie Noord-Brabant vrijgesteld van ontheffingsplicht bij ruimtelijke ingrepen. Om deze reden hoeft voor de -tijdelijk- optredende verstoring door de werkzaamheden, geen ontheffing aangevraagd te worden. Wel dienen voorzorgs- en mitigerende maatregelen genomen te worden om doding of verwonding zo veel mogelijk te voorkomen en te beperken. De maatregelen komen overeen met de maatregelen om invulling te geven aan de algemene zorgverplichting, die te allen tijde van toepassing is (artikel 1.11 van de Wnb), voor zowel beschermde als vrijgestelde of niet-beschermde soorten. Deze maatregelen zijn beschreven in paragraaf 5.3.5.

Kleine marterachtigen (bunzing, wezel en hermelijn) en steenmarter

Overtreding van verbodsbepalingen kan voorkomen worden door het nemen van voorzorgsmaatregelen. Zo dienen de werkzaamheden buiten de kwetsbare periode van marterachtigen uitgevoerd te worden. De overige maatregelen die genomen moeten worden komen overeen met de maatregelen om invulling te geven aan de algemene zorgplicht (artikel 1.11 van de Wnb), die te allen tijde van toepassing is voor zowel beschermde als vrijgesteld of niet-beschermde soorten. Deze maatregelen zijn beschreven in paragraaf 5.3.5.

5.3.2 Vleermuizen

Om het verstoren van foeragerende en/of langsvliegende vleermuizen, of verblijfplaatsen in de omgeving van het plangebied (en overtreding van verbodsartikelen van de Wnb) te voorkomen zijn de volgende maatregelen nodig:

- De werkzaamheden bij daglicht uit te voeren van zonsopkomst tot zonsondergang of bij nachtelijke werkzaamheden aangepaste verlichting te gebruiken die gericht is op de bouwplaats en niet op het omringende landschap.
- Bovenstaande maatregel is alleen van toepassing indien gewerkt wordt in de actieve periode van vleermuizen, indien buiten de actieve periode van vleermuizen gewerkt wordt, dus in de winterrustperiode van half november t/m half maart, zijn ten behoeve van vleermuizen geen aanvullende maatregelen nodig en kan regulier licht worden toegepast, met de aantekening dat het voorkomen van verstrooiing naar de omgeving ook in de winterperiode nodig blijft ten aanzien van leefgebieden van bijvoorbeeld zoogdieren en vogels.

5.3.3 Broedvogels zonder jaarrond beschermd nest:

Ontheffing voor vernietiging van broedgevallen wordt in principe niet verleend, waardoor het nemen van maatregelen om (langdurige) verstoring of vernietiging van broedgevallen te voorkomen noodzakelijk is. Het verstoren van broedgevallen van vogels met en zonder jaarrond beschermde nesten is te voorkomen door:

- Buiten het broedseizoen te werken, of;
- Te zorgen dat buiten de verstoringsafstand van de broedgevallen gewerkt wordt. De ecoloog dient de eventueel aan te treffen jaarrond beschermde nesten in beeld te brengen en een advies te geven over de verstoringscontour;

Aanvullend geldt voor algemeen voorkomende soorten dat er in het broedseizoen gewerkt kan worden als deze voorafgaand aan de werkzaamheden is gecontroleerd op broedgevallen door een erkend ecoloog. Vervolgens wordt het gebied bij afwezigheid van broedende vogels voor 3 dagen vrijgegeven.

Veel methoden om tijdens het broedseizoen door te kunnen werken, zijn niet “waterdicht”; het is vaak niet te garanderen dat broedgevallen niet zullen optreden. Buiten het broedseizoen werken heeft dan ook de voorkeur om overtreding van de Wet natuurbescherming ten aanzien van broedvogels te voorkomen.

5.3.4 Amfibieën

Voor algemeen voorkomende amfibieënsoorten geldt dat ze door de provincie Noord-Brabant zijn vrijgesteld van ontheffingsplicht van de Wnb. Wel dienen negatieve effecten op deze soorten als gevolg van het voornemen te allen tijde voorkomen of zoveel mogelijk beperkt te worden door het nemen van maatregelen. De maatregelen komen overeen met de maatregelen om invulling te geven aan de algemene zorgverplichting, die te allen tijde van toepassing is (artikel 1.11 van de Wnb), voor zowel beschermde als vrijgestelde of niet-beschermde soorten. Deze maatregelen zijn beschreven in paragraaf 5.3.5.

5.3.5 Algemene zorgplicht

Voor alle soorten, beschermd of niet, geldt te allen tijde de algemene zorgplicht. Onderstaand wordt een aantal maatregelen beschreven om aan de algemene zorgplicht te voldoen:

- De werkzaamheden worden bij voorkeur alleen overdag, tussen zonsopgang en zonsondergang uitgevoerd. Veel algemene en beschermde diersoorten zijn vooral actief gedurende de vroege ochtend, late avond en nacht;
- Na zonsondergang wordt het gebruik van kunstlicht zoveel mogelijk beperkt en uitstraling van licht naar de omgeving voorkomen;

- Als er nabij vegetatie, of watergangen gewerkt moet worden, wordt er één richting opgewerkt, zodat kleine dieren van de werkzaamheden vandaan kunnen vluchten. Houd hierbij rekening met vluchtwegen (werk dus niet richting een doodlopende hoek) en zorg dat de dieren voldoende vrije ruimte hebben om te vluchten;
- Voor de uitvoering van de werkzaamheden wordt enkel gebruik gemaakt van de ruimte die noodzakelijk is voor het uitvoeren van de werkzaamheden. Zo wordt onnodige verstoring van dieren en planten en beschadiging van hun leefgebied voorkomen;

5.3.6 Ecologisch werkprotocol

Voorgenoemde maatregelen en toepassen van preventieve dan wel mitigerende maatregelen dienen door een ecologisch deskundige te worden bewaakt. Hiertoe dient een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld. Dit ecologisch werkprotocol dient tijdens de werkzaamheden op locatie aanwezig te zijn.

5.4 Conclusie wettelijk beschermde soorten

Het onderstaande overzicht (tabel 5-1) geeft een samenvatting van de mogelijk voorkomende beschermde soorten in en rondom het plangebied en de hierboven beschreven effecten. In deze samenvatting is ook beschreven of nader vervolgonderzoek noodzakelijk is, eventueel ontheffing noodzakelijk is en of een ecologisch werkprotocol opgesteld moet worden.

Tabel 5-1. Overzicht van voorkomende en niet uitgesloten soorten in het onderzoeksgebied, de mogelijk optredende negatieve tijdelijke en permanente effecten, en welk verbodsartikel van toepassing is. Er is ook aangegeven of vervolgonderzoek noodzakelijk is.

Soortgroep	Soort(en)	Tijdelijke en/of permanente effecten	Verbods-artikel Wnb	Vervolgstappen
Vaatplanten	-	-	-	-
Grondgebonden zoogdiersoorten	Kleine marterachtigen (bunzing, wezel en hermelijn) en steenmarter	Verwonden en/of doden van individuen en beschadigen en/of vernietigen van vaste rust- en verblijfplaatsen	Artikel 3.10, lid 1a en 1b	Nemen van voorzorgsmaatregelen, werken volgens een ecologisch werkprotocol.
	Vrijgestelde beschermde soorten als: verschillende muizensoorten, konijn, haas, etc.	Verwonden en/of doden van individuen en beschadigen en/of vernietigen van vaste rust- en verblijfplaatsen	Artikel 3.10, lid 1a en 1b	Nemen van voorzorgsmaatregelen en/of mitigerende maatregelen, werken volgens een ecologisch werkprotocol, het aanvragen van een ontheffing is niet aan de orde, omdat deze soorten op de vrijgestelde soortenlijst van de provincie zijn vermeld
Vleermuizen	Baardvleermuis, franjestaart, gewone dwergvleermuis, gewone groot-oor-vleermuis, laat-vlieger, meervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis.	Verstoren individuen	Artikel 3.5, lid 2	Nemen van voorzorgsmaatregelen, werken volgens een ecologisch werkprotocol
Broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen	-	-	-	-

Projectgerelateerd

Soortgroep	Soort(en)	Tijdelijke en/of permanente effecten	Verbods-artikel Wnb	Vervolgstappen
Algemene broedvogels	Verschillende soorten	Verstoren broedende vogels, doden van individuen en vernietigen van nesten	Artikel 3.1, lid 1, 2, en 4	Werken buiten het broedseizoen of andere voorzorgsmaatregelen nemen, werken volgens een ecologisch werkprotocol
Vissen	-	-	-	-
Amfibieën	Vrijgestelde soorten als: bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad, kleine water-salamander	Verwonden en/of doden van individuen en beschadigen en/of vernietigen van vaste rust- en verblijfplaatsen	Artikel 3.10, lid 1a en 1b	Nemen van voorzorgsmaatregelen, werken volgens een ecologisch werkprotocol
Reptielen	-	-	-	-
Ongewervelden	-	-	-	-

6 Toetsing planologisch beschermde gebieden

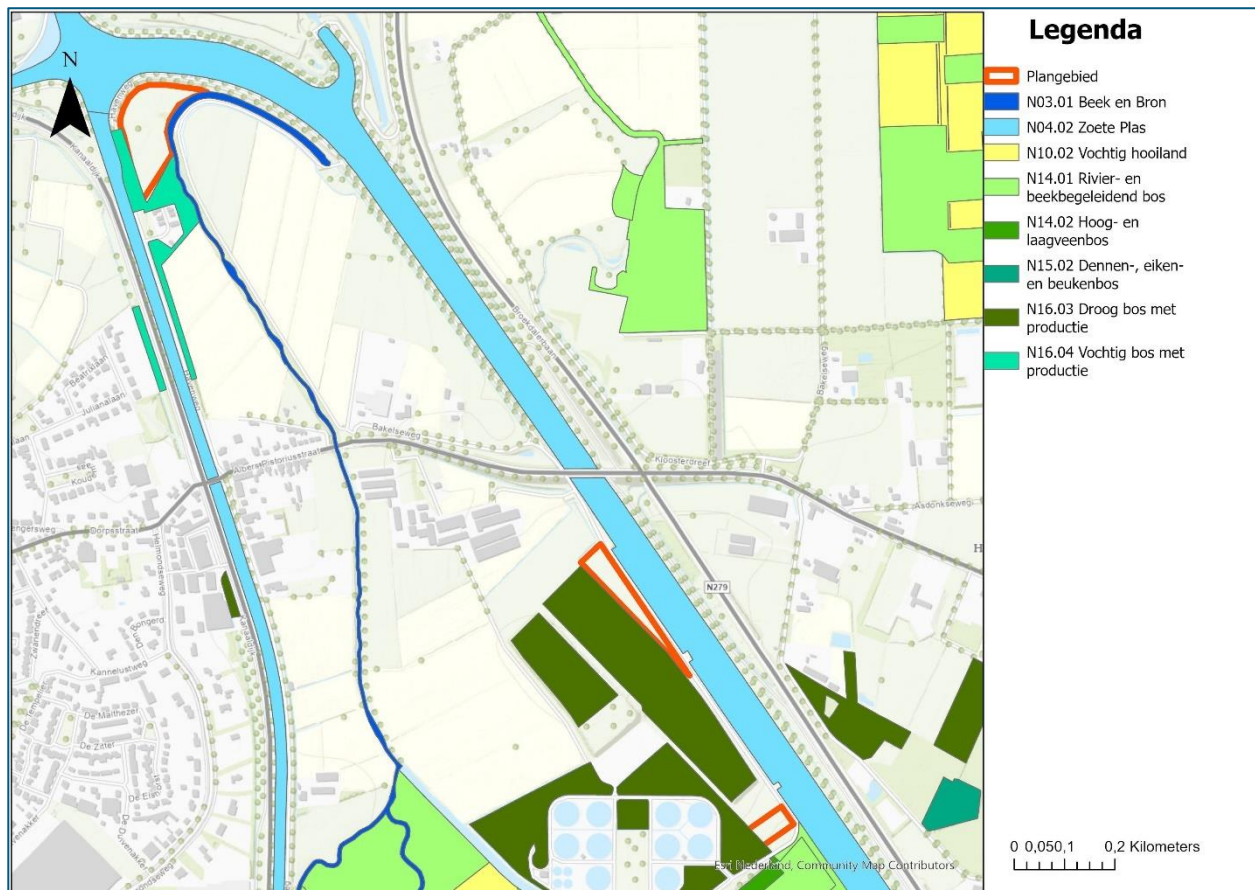
In dit hoofdstuk is beschreven of in de nabijheid van het plangebied planologisch beschermde NNB- zijn gelegen en wordt beoordeeld of er vervolgstappen nodig zijn.

6.1 Werkwijze onderzoek naar planologisch beschermde gebieden

Het NNB-beleid is vastgelegd in de Omgevingsverordening, hierin zijn de regels opgenomen waaraan ruimtelijke plannen van gemeenten moeten voldoen. Bij dit onderdeel is onderzocht of het plangebied in of nabij het NNB ligt. Hiervoor is gebruik gemaakt van de webviewer van de provincie Noord-Brabant (2023). Op grond van de aard van de ingreep en de afstand tot beschermde gebieden wordt bepaald of en welke vervolgstappen nodig zijn. Aangezien in de provincie Noord-Brabant externe werking ook meegenomen moet worden is hier ook aan getoetst.

6.2 Ligging plangebied ten opzichte van het Natuurnetwerk

In Figuur 6-1 is te zien dat het plangebied niet in NNB ligt. De meeste noordelijke beoogde locatie van het plangebied grenst aan de west- en zuidzijde aan het type N16.04 Vochtig bos met productie en aan de zuid- en oostzijde aan het type N03.01 beek en bron. Daarnaast ligt deze locatie nabij type N04.02 zoete plas. De middelste locatie grenst aan de westzijde aan het type N16.03 droog bos met productie en ligt aan de oostzijde nabij het type N04.02 Zoete plas. De meest zuidelijk gelegen locatie grenst aan de westzijde aan het type N16.03 Droog bos met productie. Daarnaast ligt deze locatie nabij N04.02 Zoete plas aan de oostzijde en N14.01 rivier- en beekbegeleidend bos en N14.02 hoog- en laagveenbos.

Figuur 6-1. De ligging van het plangebied (rood omlijnd) ten opzichte van het Natuurnetwerk Brabant (NNB).

6.3 Toetsing Omgevingsverordening Provincie Noord-Brabant - NNB

Wezenlijke waarden en kenmerken

In de bijlage bij het natuurbeheerplan Noord-Brabant staan de ecologische waarden en kenmerken per natuurgebied weergegeven. Het plangebied valt onder het Natuurgebiedsplan 'Oost-Brabant'. De wezenlijke waarden en kenmerken van het plangebied hebben de meeste overeenkomsten met Stroomgebied Aa. Het betreft het deelgebied beekdal Aa en Gulden Aa (Helmond). Het beekdal is deels recentelijk heringericht waarbij de Aa weer meanders heeft gekregen. Langs de overs van de beek komen ruigten en loofbossen voor. De doelstellingen van het gebied zijn behoud, optimalisering of ontwikkeling van kleinschalige beekdalen met meanderende beken en vochtige tot natte loofbossen, broekstruwelen moeras- en ruigtevegetaties.

Effectbeoordeling

Conform het NNB-toetsingskader dienen ingrepen die zowel binnen als buiten het NNB plaatsvinden getoetst te worden op effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNB en of de ontwikkeling binnen het bestemmingsplan past. Alle locaties binnen het plangebied grenzen aan het NNB. Het voornemen leidt niet tot ruimtebeslag van het NNB. De werkzaamheden leiden niet tot het aantasten van de hydrologie of andere omstandigheden van de aangewezen NNB-gebieden. De directe aangrenzende NNB-gebieden betreffen alle een vorm van bos (of oppervlaktewater). De aanplant van bomen op directe aangrenzende terreinen van de bostypen in het NNB leidt tot een robuuster bos. De beoogde werkzaamheden hebben daardoor naar verwachting een positief effect op het bestaande NNB. De werkzaamheden tijdens de aanleg nabij NNB leiden niet tot aantasting van de wezenlijke kenmerken van het NNB-gebied. Het project heeft daarom zeker geen negatieve effecten op wezenlijke waarden en kenmerken van NNB nabij het plangebied en de verwachting is dat het op termijn juist bijdraagt aan deze wezenlijke waarden en kenmerken.

6.4 Conclusie toetsing planologisch beschermde gebieden

Het voornemen tast de wezenlijke kenmerken en waarden van de NNB-gebieden niet aan. Negatieve effecten zijn daarom uitgesloten.

7 Conclusie en aanbevelingen

7.1 Gebiedsbescherming

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is Strabrechtse heide en Beuven en ligt op circa 9,5 kilometer afstand van het plangebied. Andere Natura 2000-gebieden liggen op meer dan 10 kilometer afstand van het plangebied. Vanuit het voornemen zijn negatieve effecten verzuring en vermesting op de omliggende Natura 2000-gebieden niet op voorhand uitgesloten. Vanwege het vervallen van de partiële vrijstelling dient voor het voornemen voor de aanlegfase een AERIUS-berekening te worden uitgevoerd. Indien uit deze berekening blijkt dat de toename van stikstof in de aanleg- en/of gebruiksfase gelijk of meer dan 0,01 N mol/ha/j is, zijn vervolgstappen in het kader van de Gebiedsbescherming van de Wet natuurbescherming noodzakelijk.

7.2 Soortenbescherming

Voor onder de Wnb beschermde soorten komt het volgende naar voren:

- In het plangebied ontbreekt het aan geschikt habitat voor onder de Wnb beschermde vaatplanten, broedvogels met een jaarrond beschermd nest, vissen, reptielen en ongewervelden.
- In het plangebied kunnen verschillende onder de Wnb beschermde grondgebonden zoogdieren, vleermuizen en algemene broedvogels voorkomen. Negatieve maatregelen zijn te voorkomen door het nemen van voorzorgsmaatregelen die in een ecologisch werkprotocol dienen te worden uitgewerkt en waaraan gehouden dient te worden tijdens uitvoering.

7.3 Natuurnetwerk Brabant

Alle drie de beoogde locaties van het plangebied grenzen aan NNB. Het voornemen tast deze NNB-gebieden niet aan. Negatieve effecten als gevolg van het voornemen op het NNB zijn daarom uitgesloten.

Literatuur

- Bouwens, S. (2017). Handreiking Kleine Marters in relatie tot soortbescherming. Provincie Noord-Brabant, Zoogdiervereniging.
- FLORON (2023), informatie over planten, via FLORON Verspreidingsatlas, <https://www.verspreidingsatlas.nl>.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en voedselkwaliteit (2023a), informatie over de ligging en begrenzing van verschillende Natura 2000-gebieden via: <https://www.natura2000.nl/>
- Ministerie van Landbouw, Natuur en voedselkwaliteit (2023b), informatie mogelijke effecten op Natura 2000-gebieden via: <https://www.synbiosys.alterra.nl/bij12/effectenindicatorappl.aspx?subj=effectenmatrix&tab=1>
- Ministerie van Landbouw, Natuur en voedselkwaliteit (2023c), Wet van 10 maart 2021 tot wijziging van de Wet natuurbescherming en de Omgevingswet (stikstofreductie en natuurverbetering, via, <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2021-140.html>
- Nationale Databank Flora en Fauna, gegevens afgelopen 10 jaar, via: <https://www.ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal>.
- Omgevingsweb (2023), Wet en Besluit stikstofreductie en natuurverbetering: een verlichting voor de bouwsector. <https://www.omgevingsweb.nl/nieuws/wet-en-besluit-stikstofreductie-en-natuurverbetering-een-verlichting-voor-de-bouwsector/>.
- Provincie Noord-Brabant (2023), ruimtelijke verordening via: <https://noord-brabant.tercera-ro.nl/MapView/Default.aspx?id=NLIMRO9930InterimOvrgc-1220>
- RAVON (2023), algemene informatie over amfibieën en reptielen en verspreidingsgegevens via: <https://www.ravon.nl/Soorten/Soortinformatie>.
- STOWA (2023), algemene informatie over amfibieën en reptielen en verspreidingsgegevens via <http://soortprotocollenflora-enfaunawet.stowa.nl/documents/soortprotocollenflora-enfaunawet.pdf>
- Verspreidingsatlas (2023), via: <https://www.verspreidingsatlas.nl/>.
- Vleermuiswerkgroep Nederland (2023), algemene informatie over verschillende soorten vleermuizen via: www.vleermuis.net.
- Vlinderstichting (2023), informatie over verspreiding en ecologie van vlinders en libellen via: <https://www.vlinderstichting.nl/>
- Vogelbescherming (2023), informatie over verschillende soorten vogels, via: <https://www.vogelbescherming.nl/ontdek-vogels>.
- Zoogdiervereniging (2023), informatie over de verspreiding en ecologie van zoogdiersoorten, via: <https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten>.

Bijlage 1: Juridisch- en Beleidskader

A1 Inleiding Wet natuurbescherming

In Nederland is de bescherming van Natura 2000-gebieden en bepaalde soorten planten en dieren geregeld in de Wet natuurbescherming (hierna Wnb). De wet bevat regels voor de bescherming van in het wild levende dier- en plantensoorten en de belangrijkste natuurgebieden in Nederland. Daarnaast bevat de wet onder meer bepalingen ten aanzien van de jacht en houtopstanden.

Naast de bescherming van natuur en biodiversiteit voorziet de Wnb in de decentralisatie van taken en bevoegdheden en de vereenvoudiging van regelgeving. De Europese regelgeving, met name de Vogel- en Habitatrichtlijn, vormt het kader en het uitgangspunt van deze wet. Het instrumentarium van de Wnb sluit aan op het huidige omgevingsrecht en de toekomstige Omgevingswet. De uitwerking van de wet is vastgelegd in de regeling en het besluit natuurbescherming.

A1.1 Natura 2000 (Wnb hoofdstuk 2)

Het onderdeel Gebiedsbescherming (H2) van de Wet natuurbescherming regelt de bescherming van de Nederlandse Natura 2000-gebieden. Hoewel het de meest strikte vorm van juridische bescherming betreft, heeft deze wet daardoor vaak een beperkte reikwijdte, die zich beperkt tot de grenzen van een Natura 2000-gebied en uitsluitend die natuurwaarden ten aanzien waarvan daarbinnen instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.

Voor elk van de in het kader van Natura 2000 aangewezen gebieden zijn instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd, nader uitgewerkt in een beheerplan, die gelden als toetsingskader. Uitgaande van die instandhoudingsdoelstellingen dient nagegaan te worden of sprake is van conflicten met het duurzaam behalen van geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen en zo ja, of de wezenlijke kenmerken en waarden van een Natura 2000-gebied in het geding zijn. Voorgaande geldt sinds 29 mei 2019 ook weer onverkort voor effecten ten gevolge van depositie van stikstof, gevat onder de storingsfactor “Verzuring en Vermesting door stikstof uit de lucht (3 & 4)”; de generieke Passende Beoordeling voor het PAS, waarin rekening werd gehouden met de verschillende bron- en herstelmaatregelen, is niet langer bruikbaar als beoordelingskader.

Bij de beoordeling van effecten op instandhoudingsdoelstellingen is ook zogenoemde externe werking van belang. Dat wil zeggen dat ook beschouwd moet worden in hoeverre voorgenomen activiteiten buiten Natura 2000-gebieden negatieve effecten hebben op in deze gebieden geldende instandhoudingsdoelstellingen. In zoverre is de reikwijdte van de Wet natuurbescherming onbegrensd, zo volgt uit staande jurisprudentie. In geval van emissie en depositie van stikstof is dit bijvoorbeeld relevant. Vaak vindt de emissie plaats (ver) buiten de grenzen van een Natura 2000-gebied, maar daalt de stikstof neer in Natura 2000-gebieden waar deze negatieve effecten heeft op de instandhoudingsdoelstellingen die daar gelden.

Hoe werkt een beoordeling voor Natura 2000-gebieden?

Voor projecten of plannen waarvan redelijkerwijs vermoed kan worden dat deze, rekening houdend met externe werking en gelet op de instandhoudingsdoelstellingen, negatieve effecten kunnen hebben op Natura 2000-gebieden, dient in een oriënterende fase onderzocht te worden of het voornemen significante negatieve effecten kan hebben. Vaak heeft deze oriënterende fase de vorm van een zogenoemde Voortoets waarin ten minste voor elk van de storingsfactoren uit de Effectenindicator (Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit 2020) wordt nagegaan of deze relevant is (aan de orde is) en zo ja of negatieve effecten op geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen op voorhand kunnen worden uitgesloten.

Indien op grond van de Voortoets niet kan worden uitgesloten dat een voornemen uitgaande van de instandhoudingsdoelstellingen (significant) negatieve effecten kan hebben, dient de initiatiefnemer meer gedetailleerd in kaart te brengen wat de effecten van de activiteit kunnen zijn. De resultaten van dit onderzoek dienen te worden neergelegd in een Passende Beoordeling.

In de Passende Beoordeling wordt de best beschikbare wetenschappelijke kennis gebruikt om in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen na te gaan welke effecten aan de orde zijn, waarbij mitigerende maatregelen (maatregelen die de effecten terugdringen) meegenomen mogen worden, om zo waar mogelijk het optreden van effecten uit te sluiten.

Voor projecten of handelingen waarvan uit de Passende Beoordeling volgt dat ze afzonderlijk of in cumulatie kunnen leiden tot aantasting van de natuurlijke kenmerken kan geen vergunning worden verleend, tenzij een zogenoemde ADC-toets (die formeel geen onderdeel is van de Passende Beoordeling) succesvol kan worden doorlopen. De stappen die volgordelijk allemaal succesvol moeten worden doorlopen zijn dan:

- Er zijn geen Alternatieve oplossingen met minder gevolgen voor het gebied.
- Het project is nodig om Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard. Overigens gelden als Dwingende redenen van groot openbaar belang alleen die gronden, die zijn vastgelegd in de Europese Habitat- of Vogelrichtlijn.
- De nodige Compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft.

A1.2 Beschermde soorten (Wnb hoofdstuk 3)

De Wnb kent drie algemene beschermingsregimes waarin de voorschriften van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en twee verdragen (Bern en Bonn) zijn geïmplementeerd en waarin aanvullende voorschriften zijn gesteld voor de dier- en plantensoorten die niet onder die specifieke voorschriften vallen, maar wel bescherming nodig hebben. Voor alle in het wild levende planten en dieren (dus ook voor soorten die niet zijn opgenomen in de Wnb) geldt de algemene zorgplicht conform Wnb artikel 1.11. Deze plicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild levende planten en dieren en hun leefomgeving. Veelal komt de zorgplicht erop neer dat tijdens werkzaamheden negatieve effecten op planten en dieren zoveel mogelijk worden voorkomen, en dat bij de inrichting aandacht wordt besteed aan de realisatie van geschikt habitat voor plant en dier. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht betekent niet dat geen effecten mogen optreden, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat de verstoring en eventueel lijden zo beperkt mogelijk is.

Beschermingsregimes

Het gaat om de volgende beschermingsregimes:

- *Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (paragraaf 3.1 van de Wnb)*
Dit zijn alle van nature in Nederland in het wild levende vogels (zoals bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn).
- *Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (paragraaf 3.2 van de Wnb)*
Dit zijn soorten die genoemd zijn in Bijlage IV bij de Habitatrichtlijn, Bijlage I of II bij het Verdrag van Bern en Bijlage II bij het Verdrag van Bonn.
- *Beschermingsregime andere soorten (paragraaf 3.3 van de Wnb)*
Dit zijn soorten die genoemd zijn in Bijlage A en B van de Wnb. Het gaat hier om de bescherming van zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten van nature voorkomend in Nederland.

Verbodsbepalingen

Elk van de beschermingsregimes kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van deze verboden. De verbodsbepalingen in de paragrafen 3.1 en 3.2 (van de Wnb) zijn een-op-een overgenomen uit de genoemde richtlijnen (zie Tabel 2-1) en verdragen en zijn uitsluitend van toepassing op de in deze richtlijnen en verdragen genoemde soorten. De bepalingen in paragraaf 3.3 zien toe op de 'nationale' andere soorten die zijn genoemd in de bijlagen A en B bij de Wnb. Hiervoor geldt een kleiner aantal verbodsbepalingen.

Bij de toetsing aan het soortbeschermingsdeel van de Wnb wordt bepaald of beschermde plant- en diersoorten kunnen voorkomen in het onderzoeksgebied en of de functionaliteit van het leefgebied van deze soorten aangetast wordt als gevolg van het project, waardoor de gunstige staat van instandhouding in gevaar komt.

Tabel 0-1: Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2	Beschermingsregime andere soorten § 3.3
Art. 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art. 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.	Art. 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen.
Art. 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.	Art. 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren.	Art. 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
Art. 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben.	Art. 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.	
Art. 3.1 lid 4 Het is verboden vogels opzettelijk te storen.	Art. 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.	
Art. 3.1 lid 5 Opzettelijk storen is niet verboden indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.	Art. 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.	Art. 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Ontheffings- en vrijstellingsmogelijkheden

In beginsel moet met voorzorgsmaatregelen ervoor worden gezorgd dat de functionaliteit van het leefgebied niet wordt aangetast en soorten niet worden verwond of gedood. Lukt dat niet en worden dus verbodsbepalingen overtreden, dan moeten mitigerende maatregelen genomen worden en is een ontheffing nodig. Het beschermingsregime van de soort bepaalt de mogelijkheid tot het verkrijgen van een ontheffing.

Artikelen 3.3, 3.8 en 3.10 van de Wnb bevatten de ontheffings- en vrijstellingsmogelijkheden van de genoemde verboden per beschermingsregime. Voor soorten van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn kan alleen vrijstelling worden verleend op basis van de in deze richtlijnen genoemde belangen (bijvoorbeeld openbare veiligheid of dwingende reden van groot openbaar belang). Onder de Wnb geldt voor deze soorten een ontheffingsplicht, behalve als het bevoegd gezag door middel van een zogenoemde vrijstelling anders besluit.

Voor de 'andere soorten' van artikel 3.10 kunnen provincies en het ministerie van LNV een algemene vrijstelling van de ontheffingsplicht vaststellen middels een verordening. De provincie is het bevoegd gezag

voor het al dan niet verlenen van vergunningen en ontheffingen in het kader van de Wnb. Alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, is het rijk in de vorm van de minister van LNV bevoegd gezag. Het bevoegd gezag voor dit project is provincie Noord-Brabant. Voor sommige soorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen bij ruimtelijke ingrepen op basis van Provinciale Staten vastgestelde provinciale verordeningen. De vrijgestelde soorten in Noord-Brabant zijn in Tabel 2 2 weergegeven. De algemene zorgplicht (artikel 1.11) blijft wel te allen tijde van toepassing.

Tabel 2: Soorten met een algemene vrijstelling voor ruimtelijke ingrepen op basis van door PS vastgestelde provinciale verordeningen in Provincie Noord-Brabant.

Grondgebonden zoogdieren			Amfibieën en reptielen
Aardmuis	Haas	Tweekleurige bosspitsmuis	Bruine kikker
Bosmuis	Huisspitsmuis	Veldmuis	Gewone pad
Dwergmuis	Konijn	Vos	Kleine watersalamander
Dwergspitsmuis	Ondergrondse woelmuis	Woelrat	Meerkikker
Egel	Ree	Wild zwijn	Bastaardkikker (middelste groene kikker)
Gewone bosspitsmuis	Rosse woelmuis		

Voorzorgs- en mitigerende maatregelen

Indien door voorzorgsmaatregelen de negatieve effecten volledig kunnen worden opgeheven, waardoor overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen kan worden, is het aanvragen van een ontheffing niet nodig. Het gaat erom dat de voorzorgsmaatregel zorgt dat de functionaliteit van voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van de aanwezige beschermde soort blijft behouden en de betreffende soort niet gedood, verwond of verstoord wordt.

De voorzorgsmaatregelen worden als randvoorwaarde meegegeven aan de aannemer. Indien dit niet wenselijk of mogelijk is, dan dienen mitigerende maatregelen genomen te worden om de optredende effecten te verzachten. Omdat sprake is van het overtreden van één of meerdere verbodsbepalingen, moet een ontheffing worden aangevraagd. In specifieke gevallen geldt een vrijstelling van ontheffingsplicht als ruimtelijke ontwikkelingen uitgevoerd worden volgens een goedgekeurde gedragscode.

Opzettelijkheid

In de Wnb is voor veel verbodsbepalingen de term opzettelijk van toepassing. Niet-opzettelijke handelingen waarbij verbodsbepalingen overtreden worden zijn niet verboden. Daarbij is van belang dat het Europese Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen: "Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant".

Wezenlijke invloed

Met de term 'wezenlijke invloed' wordt bedoeld op een wezenlijk negatieve invloed op een soort of populatie. Om te bepalen of sprake is van een wezenlijk (negatieve) invloed dienen de effecten van de activiteiten of werkzaamheden op de populatie te worden onderzocht. Of hiervan sprake is hangt af van de lokale, regionale, landelijke en Europese stand van de soort. Op welk van deze niveaus de effecten op een soort moeten worden onderzocht, hangt af van de soort. Er is geen sprake van een wezenlijke invloed wanneer de populatie de mogelijke

negatieve effecten van de activiteiten of werkzaamheden zélf op een zodanige wijze (bijvoorbeeld doordat voldoende uitwijkmogelijkheden zijn naar een volwaardig leefgebied elders) teniet kan doen dat er geen invloed is op de huidige staat van instandhouding van de soort. In alle gevallen geldt proportionaliteit. Effecten op een zeer zeldzame soort zullen op een lager niveau moeten worden gezien dan een zeer algemene soort. Bij soorten die zich niet over grote afstanden kunnen verplaatsen, zoals amfibieën, reptielen, planten en veel soorten insecten, is eerder sprake van een wezenlijk negatieve invloed dan bij soorten die zich over grotere afstanden kunnen verplaatsen. Verder is van belang of het effect van tijdelijke of permanente aard is. Van tijdelijke effecten kan een populatie van een soort zich over het algemeen gemakkelijker herstellen dan wanneer het om een aanhoudend negatief effect gaat.

A1.3 Bescherming van houtopstanden (Wnb hoofdstuk 4)

In de Wnb is de bescherming van houtopstanden geregeld. Het doel van de regels met betrekking tot houtopstanden onder de Wnb is de instandhouding van het bosareaal. Om deze doelstelling te realiseren blijven de meldplicht, herplantplicht en mogelijke oplegging van een kapverbod ingeval van houtkap bestaan. De kap dient daarbij wel nog steeds een bepaalde omvang en locatie te hebben. Enkel houtopstanden groter dan 10 are of 20 rijbomen en gelegen buiten de bebouwde kom worden gereguleerd.

De voormalige boswet is grotendeels overgenomen in hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming. Bij de kap van ten minste 10 are of meer dan 20 bomen is een kapmelding verplicht. De Wet natuurbescherming hanteert het principe van 1-op-1 compensatie, beter bekend als de herplantplicht. Dunningswerkzaamheden in het kader van natuurbeheer of boskap ten behoeve van realisatie van instandhoudingsdoelstellingen voor een Natura 2000-gebied zijn in beginsel vrijgesteld van herplantplicht, maar dienen wel gemeld te worden. Verder zijn bijvoorbeeld fruitboomgaarden, lijnvormige beplantingen van wilgen of populieren, kerstbomen en houtopstanden op erven en tuinen vrijgesteld van bescherming.

Meldplicht ten aanzien van de voorgenomen kap

Wanneer houtopstanden geveld worden, niet vallende onder artikel 4.1 van de Wet natuurbescherming, geldt een meldingsplicht bij Gedeputeerde Staten van desbetreffende provincie. In artikel 4.2 is namelijk opgenomen dat het verboden is een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, met uitzondering van het periodiek vellen van griend- of hakhout, zonder voorafgaande melding daarvan bij gedeputeerde staten. De provincie kan bij verordening regels stellen over de melding, bedoeld in het eerste lid. Deze regels kunnen in elk geval betrekking hebben op de gegevens die bij de melding worden verstrekt, de termijn waarbinnen de melding wordt gedaan, en de wijze waarop de melding wordt gedaan.

Herplantplicht en vrijstellingsmogelijkheid

Een eigenaar moet binnen drie jaren na het vellen of het tenietgaan van de houtopstand zorgdragen voor het op bosbouwkundig verantwoorde wijze herbeplanten van dezelfde grond. Provinciale staten kunnen bij verordening regels stellen over de bosbouwkundig verantwoorde wijze van herbeplanting, bedoeld in het eerste lid.

Gedeputeerde staten kan ontheffing verlenen van het op bosbouwkundig verantwoorde wijze herbeplanten van dezelfde grond, ten behoeve van herbeplanting op andere grond, indien de herbeplanting voldoet aan bij provinciale verordening gestelde regels. Deze regels kunnen onder meer betrekking hebben op de kwaliteit, oppervlakte en locatie van de andere grond en de natuurwaarde van de gevelde houtopstand.

Kapverbod

De melding vergemakkelijkt de controle op de uitvoering van deze plicht tot herbeplanting en maakt het mogelijk voor gedeputeerde staten om een kapverbod op te leggen. Het kapverbod kan door gedeputeerde staten telkens voor ten hoogste vijf jaar worden opgelegd ter bescherming van bijzondere natuur- of landschapswaarden.

A2 Planologische gebiedsbescherming (NNN)

Het ruimtelijk beleid voor het Natuurnetwerk Nederland, voorheen Ecologische Hoofdstructuur, is gericht op behoud, herstel en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied en het effectief functioneren van de ecologische verbindingzones.

A2.1 “Nee, tenzij”

De bescherming van deze waarden vindt plaats door toepassing van een specifiek afwegingskader: het zogenaamde “nee, tenzij”-regime. Dat betekent dat nieuwe plannen en projecten niet zijn toegestaan (‘nee’) als deze een significant negatief effect hebben op de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied, tenzij daarmee een groot openbaar belang gediend is en er geen reële alternatieven voorhanden zijn. In dat geval moet de schade zoveel mogelijk beperkt worden door het treffen van mitigerende maatregelen en moet de resterende schade gecompenseerd worden. Hiervoor is goedkeuring (of een verklaring van geen bezwaar) van Gedeputeerde Staten vereist.

De provincie beschermt het NNN via het ruimtelijk beleid om ervoor te zorgen dat de omvang en kwaliteit van deze gebieden niet afneemt. Dit is geregeld in de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV). Hoofddlijn is daarbij dat nieuwe ontwikkelingen in het NNN per saldo niet mogen leiden tot significante aantasting van het NNN, tenzij er een groot openbaar belang is én alternatieven ontbreken (Nee tenzij. Nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen met significante negatieve natuurgevolgen in het Natuurnetwerk Nederland zijn niet toegestaan (‘nee’), tenzij groot openbaar belang en het ontbreken van alternatieven aangetoond is. Het Nee-tenzij komt uit het rijksbeleid en is uitgewerkt in de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie (PRS) en Verordening (PRV).

A2.2 Wezenlijke kenmerken en waarden

De wezenlijke kenmerken en waarden van Natuurnetwerk Nederland zijn gekoppeld aan de natuurdoelen voor een gebied. Deze zijn te vinden in het “Natuurbeheerplan” van de betreffende provincie, de Index Natuur en Landschap en de aanwijzingsbesluiten voor de Natura 2000-gebieden voor zover de onder het Natuurnetwerk Nederland aangewezen gebieden ook in een Natura 2000-gebied liggen.

De vraag wanneer sprake is van een significant negatief effect op de wezenlijke kenmerken en waarden kan in het kader van het Natuurnetwerk Nederland niet in algemene zin beantwoord worden. In ieder geval worden alle plannen of projecten die ertoe leiden dat een deel van het netwerk een andere bestemming moet krijgen en daardoor uit de begrenzing moet worden gehaald als significant aangemerkt.